

Crítica de narrativa / Temptacions literàries

DAVID MADUEÑO SENTÍS

Mossegar la poma
Francesc Serés
Quaderns Crema
Barcelona, 2012
ISBN 978-84-7727-524-4

En literatura, el temps ho és tot a l'hora de judicar sobre la importància d'una obra o la direcció d'una trajectòria. Quan a començament de segle va aparèixer la trilogia de novel·les *De fems i de marbres*, tothom va aplaudir la capacitat narrativa i estilística de Francesc Serés (Saidí, 1972), amb la qual establia una sèrie de característiques com a autor que ell mateix ha anat desconstruint llibre rere llibre, alhora que demostrava una capacitat camaleònica i regenerativa sorprenent. I així, de l'autor curós que treballa un estil cisellat a mig camí de la llengua terrenal i els millors referents literaris, hem passat a un tastaolletes hàbil, un creador inquiet que basa la seva escriptura en el repte constant, en la innovació reflexionada. Serés ha tocat tots els pals narratius que ha pogut o ha volgut: l'entrevista (*La matèria primera*), el conte (*La força de la gravetat*), el teatre (*Caure amunt*)... Ara, per tercera vegada, després de *Contes russos*, torna a la narració breu però a partir d'unes premisses ben diferents.

Mossegar la poma neix d'unes limitacions enfrontades a unes necessitats. La necessitat d'escriure es veu limitada per la manca de temps i per la proposta de la revista *Time Out* d'entregar setmanalment un conte breu. Es tracta d'una activitat molt habitual en el món anglosaxó, però que a les nostres contrades fa anys que no s'estila. És evident que el nombre d'espais (5.000) és limitat, i per això el volum conté trenta-set històries breus que no arriben a les tres pàgines cadascuna, però que suposen tot un repte per a l'autor. D'entrada, la llengua es veu afectada per la necessitat d'adaptar-se a la limitació física: Serés ha d'anar per feina, esbossa els personatges amb una llambregada directa, però mai simplificadora ni trivial; ans al contrari, tots els caràcters que s'hi passegen, variats i multicolors, són tremendament reconeixibles en la realitat que ens envolta, i defugen el tòpic tot enfrontant-s'hi, vestint-lo i convertint-lo precisament en un fet natural i quotidià. D'això se'n diu fer virtut del defecte. A més, la brevetat constructiva acostava sovint els contes al poema, ja que contenen una estructura repetida, un paral·lelisme quasi estròfic que es basa en el plantejament ràpid, l'esbós immediat del tema

central i els personatges, la comparació de la idea central amb una imatge lírica, el tancament del conte amb aquesta imatge, i el cop d'efecte i la reflexió del lector en acabar de llegir-lo. De vegades el sistema és més forçat que en altres, en què funciona de forma més natural i, fins i tot, en alguna ocasió esdevé la clau de volta per a l'humor i l'aclucada d'ull al lector, com passa a *Amor a l'ascensor*. Però en general, Serés aconsegueix arrodonir el resultat fins a convertir els contes en petits talls esmolats a la pell de la veritat quotidiana que tothom coneix, en menor o major grau, a través de les relacions sentimentals.

Precisament, la temàtica central dels contes són les relacions de parella, la majoria deteriorades pel desgast del dia a dia, pels desenganys, les mentides i les realitats insubornables. Tanmateix, Serés redacta un cresol variadíssim pel que fa a les edats i els estatus socials: dels *progres* de *Els bons salvatges* a la tendresa dels captaires de *Línies paral·leles*; dels dissenyadors joves i idealistes de classe mitjana de *Monopatins* ("El seu món és bonic, és embolcall, disseny, webs, entorns, grafisme i tot el que els ha anat fent perdre diners fins a necessitar algú que els rescatés d'alguna cosa més lletja que la lletjor, la ruïna") als oncles que han d'acollir els nebots orfes; dels nens que volen impressionar les nenes robant gasolina dels cotxes (*L'energia inicial*) al sexe durant la vellesa de *Tardor, hivern, etcètera*. Fins i tot, es permet vorejar la fantasia a *Descendència*, però a la manera d'un Oscar Wilde, posant per davant de tot la tendresa i l'humor.

Serés té un talent que no se l'acaba, i ens ho demostra constantment amb els cops de volant, les adaptacions i el recorregut pels marges que, volgudament o no, es veu obligat a fer en la seva producció literària. Mentre no arriba una nova proposta en forma de novel·la, *Mossegar la poma* esdevé un menú literari de primer ordre, prou consistent i variat per seguir pecant. Com diu Eva, al final de *La parella perfecta*: "Costa, això. Però potser serà més divertit".

Creació / Antoni Casals

Ens creixen les edats sense saber-ho.
De fet, ens vam pensar que el pas del temps
ens feia molt més savis i adquiríem
posats amb què semblar més circumspectes
i fins i tot distants amb tantes coses
com anaven passant per davant nostre.
I en canvi, ara ho veiem, les coses eren
terriblement senzilles i molt clares:
ens anàvem fent vells i no ho sabíem.
Ara, amb el temps, potser podrem comprendre
que el mal que ens fan els ossos no és pel pes
de les experiències adquirides
a còpia de pensar, llegir o escriure.

N'hi ha que no es van fer vells i ara se'ns riuen.

(Inclòs dins *El dilema de Faust*,
IV premi Benet i Caparà, Omicron, 2010)